

K Ü L Ö N F É L É K .

Olvasóinkhoz. Folyóiratunk következő száma, a közbejövő nyári szünet miatt a szept.—okt. számmal együtt jelenik meg.

Pünkösd. A pünkösd a lelkek összhangjának, a szívek összedobbanásának az ünnepe. Így lettek a megfélemlítettek hősök, a lenézettek irigyeltek, az eltiportak győztesek, az egyszerű halászok és vámszedők apostolokká, akik bizonyosságot tesznek az igazságról. „Mikor a pünkösd napja eljött, mindnyájan együtt valának egyenlő akarattal.“ Csel. 2 r. 1 v. Ez a pünkösdi lélek hasonlít át mindnyájunkat s egyenlő akarattal állítson oda közös nagy eszményeink és céljaink szolgálatára, hogy megláthassuk az együttérzés és együttmunkálkodás dicsőséges diadalát.

A 80 éves főpásztor. Dr. Boros György püspök f. évi április 19-én születése 80-ik évfordulójához érkezett. Ez alkalomból barátai és tisztelői számos üdvözléssel és jókívánságokkal keresték fel. Az unitárius egyház nevében Dr. Szent-Iványi József főgondnok a püspök közel eső névnapján fejezte ki jó kívánságait. Ugyanakkor több egyesület és jótékonyági intézmény tisztelgett és fejezte ki üdvözlését, amelyekre a teljes testi és lelki erőben levő főpásztor meghatva mondott köszönetet. Mi is őszinte szívvel csatlakozunk jó kívánságainkkal a tisztelgők és ünneplők sorához.

Templomszentelés Biharban. Nem rég, hogy a Dávid Ferenc szelleme újra fellángolt Biharban, ahol a XVII. sz. üldözö és féltékenykedő munkájának sikerült volt egy időre kioltani. Ez a szellem már is szép munkát végzett, amidőn fölépitette Biharban az első unitárius templomot, amelyet május 12-én szentelt fel Dr. *Boros György* püspök, kinek kíséretében voltak: Ürmösi Károly esperes, Hadházy Sándor egyh. pénztáros és Rázmán Mór. A püspök felszentelő beszédén kívül alkalmi beszédet mondott Ürmösi Károly esperes, urvacsorai ágendát Rázmán Mór, ki az első Istentiszteletet tartotta, aki az egyházközség megszervezését beindította, imádko-

zott és a templom-építés történetét felolvasta Komjáthszegi Géza helybeli lelkész, míg a nagyváradai disputációból egy részletet felolvasott Hadrázy Sándor. Az ünnepen nagyváradai hiveink közül is többen részt vettek. Isten áldása legyen az új gyülekezeten, hogy amit veszítettünk a múltban, azért találjunk kárpótlást a jövőben.

Missziós kirándulás. A Theol. Akadémia hallgatói Gálffi Lőrinc, Dr. Kiss Elek és Ütő Lajos tanárok vezetésével május 11—13 napjain missziós kirándulást tettek a marosi egyházkörben, amely alkalommal meglátogattak 7 egyházközséget. Mindenikben istentiszteletet tartottak, szavaltak és üdvözlő beszédeket mondtak. Mindenütt nagy szeretettel fogadták s a legjobb emlékekkel tértek vissza az intézetbe. Reméljük, hogy ez a kirándulás jó alkalmul szolgált a kölcsönös ismerkedésre és a vallási élet élénkítésére.

A berni nyári theologiai tanfolyam programjában változás állt be, prof. van Holk és dr. Schjelderup elfoglaltságuk miatt nem tudnak részt venni, s helyükbe előadás tartására, prof. Karl Beth, a bécsi protestáns theologiai fakultás neves pszichológusát és Holt Raymontot, az oxfordi Manchester College történelmi tanzséke előadóját kérték fel. Előbbi az ausztriai szabadelvű protestánsizmus talán egyetlen képviselője, az utóbbi pedig az angol unitárizmus egyik legértékesebb tagja, akinek ez év végére elkészülő és az angliai unitárizmusnak a szociális haladás érdekében tett szolgálatát tárgyaló munkája mindnyájunk érdeklődésére számot tarthat. A konferencia esti előadásai sorozatában Lőrinczy Dénes bucaresti lelkész is előadást tart a modern nevelési mozgalmak és a nevelés problémája címen.

F. J.

Wendell Maher egyik ifjusági istentiszteletén a következőket mondotta: „Istenországának nincsenek nemzeti határai. Nem lehet különbséget tenni nemzetek és nyelvek közt. Az emberi közösségnek fel kell ölelnie az összes népeket; és nem kiválasztani egyeseket a jólétre, szerencsére, a másokat pedig, mivel véletlenül más zászló alatt születtek, kidobni és nyomorba taszítani.“ E. J.

Young People's League, az angol unitárius ifjuság frissen megszervezett életerős egyesülete húsvétot megelőző vasárnapon Manchesterben tartotta meg első ízben beszámoló ülését, melyen kétszáznál több résztvevő jelent meg. A magyar unitárius ifjuságot a tanácskozásokon Gálfi Elek és Ferencz József Angliában tanuló akadémiták képviselték.

Dr. Drummond Jakab, az oxfordi Manchester College volt dékánja és professzora születése száz éves évfordulóját kegyeletes visszaemlékezéssel ülte meg az angol unitárius világ. Nemes lelke és mélyen vallásos érzései, melyek minden munkájában megnyilatkoztak, minden idők számára fennmaradtak páli és jánosí meditációiban. Az egykoron ott tanult magyar unitárius akadémitáknak szeretőszívü gondviselője volt, s fia dr. Drummond Vilmos folytatva az édesapai hagyományokat, gyülekezeteinket többször is meglátogatta.

F. J.

A Life and Work és a World Alliance, — a gyakorlati kereszténység nemzetközi tanácsa és a Nemzetközi Jóbarátság egyházak világszövetsége, ez évi gyűléseket Genfben és környékén rendezik meg. A Life and Work az egyház a közösség és az állam problémájával foglalkozva készíti elő az 1937 évi világkonferencia tárgyalási anyagát, míg a World Alliance ugyanezen kérdéskomplexum másik oldalát is vizsgálat alá véve, külön bizottságban újra tárgyalás alá veszi a kisebbségi kérdést. E külön bizottság elnöke, Amundsen dán evangélikus püspök. A világszervek ifjúsági alakulata Montreux mellett ülészik s az egyén szabadságának kérdését veszi boncolás alá.

F. J.

Az Amerikai Unitárius Társulat az emberi élet minden ágára kiterjedő szociális akciót kezdeményezett. A szociális akció munkaprogrammja kiterjed: a) a háboru és béke, b) gazdasági ügyek, c) állam és egyén, d) faji kapcsolatok, e) család- és nemi kapcsolatok, f) bün és büntetési rendszer és g) nevelés kérdéseire. A nevelés 4-ik pontjában a következőket tartalmazza: „A vallásos nevelési rendszernek nem elég megfelelő vallásos alap adása a fiataalságnak, hanem el kell látnia gyakorlati utasítással a vallás és erkölcs, a társadalmi igazság, a testvériség és béke eszményeinek alkalmazásában és úgy előkészíteni az ifjúságot, hogy az effectív tényező lehesen egy igazabb és helyesebb társadalom felépítésénél“.

E. J.

Az angol király uralkodása ezüstjubleuma alkalmából megtartott hálaadó Istentiszteleten a Szent Pál székesegyházban az angol unitáriusokat az egyház elnöke Ronald P. Jones és alelnöke Alfred Hall lelkész képviselték. A londoni, belvárosi lelkészek pedig régi jogukat gyakorolva, feliratban üdvözölték a királyt, aki megleghangu táviratban köszönte meg a megemlékezést.

F. J.

Unitarizmus és evangélium címen a Moslem World-Mohamedán Világ című negyedévi szemle 1935. évi januári számában vezércikket írt dr. Temple Vilmos, yorki hercegérsek, az anglikán egyház egyik legtekintélyesebb és ismert vezére. A Moslem World a mohamedánok megtérítése érdekében harcol s azok számára óhajtja közvetíteni az evangélium áldásait. Cikkében a hercegérsek megállapítja, hogy az utolsó ötven esztendő kereszténységét két főirányzat dominálta. Az egyik az unitarizmus, az immanens világnézet képviselője, mely fénykorát a XIX. század végén élte s melynek egyik legismertebb angliai képviselője, Prof. Pringle Pattison, a tudós filozófus. A másik irány a XX. században alakul ki s a világháború után jut diadalra s a transcendentális világnézet képviselője, Prof. Karl Barth, német theologus. Arra való tekintettel, hogy a modern mohamedánok és az unitarizmus közötti szellemi rokonságot mostanában több alkalommal kihangsúlyozták, dr. Temple reá akar mutatni arra, hogy ez a két irányzat egymás poláris ellentétét alkotja. A látszólagos hasonlóság mellett, az unitarizmust és a mohamedánizmus modern irányzatát hatalmas különbség választja el s ez utóbbi sokkal közelebb áll a transcendentális irányzat képviselőihez, azzal a különbséggel, hogy az egyik a Bibliát, a másik a Koránt tartja a kijelentés egyedüli és igaz forrásának. A deista és humanista szempontok mérlegelése után befejezőképpen megállapítja, hogy az evangélium értéke egyedül Jézus istensége hitén áll vagy bukik. A szerző orthodox megállapításai természetszerűek. Azokkal ez alkalommal nincsen miért vitába szállani. Ellenben örülünk annak, hogy az anglikán egyház egyik legképzettebb, tudós és neves prédikátor harcosa, felveszi ellenünk a harcot, mert ez azt jelenti, hogy a modern unitarizmusban mégis vannak olyan értékek, melyek misszionális erejétől félti a kereszténység irányában érdeklődést mutató modern mohamedánizmust. *F. J.*

Németországból végre valami viszonylagos jót is halunk. Prof. Rade visszakapta nyugdíjának egy részét, prof. von Sudent visszahelyezték állásába, míg prof. Hermelink addig, míg számára a kormány valamelyik jelentéktelen fakultáson üres helyet talál, saját tanszéke helyetteseként előadásokat tarthat. *F. J.*

Bowie William Copeland angol unitárius lelkész nemrégiben ünnepelte születése nyolcvanadik évfordulóját. A jelenleg nyugalomban élő öreg ur, aki majdnem harminc esztendőn kereszt-

tül állott lelkész-titkárként az angol unitárius élet központjában, egyike a magyar unitarizmus legmelegebb barátainak. Születése évfordulóján, melyet Istennek hála jó egészségben ért meg, mi is sok szeretettel és hálával üdvözöljük. *F. J.*

Lathrop John amerikai unitárius lelkész, aki több egyház-községünket látogatta meg 1927-ben s aki egyházunk főtanácsának is tiszteletbeli tagja, most ünnepli lelkészi munkássága huszonötödik évfordulóját, mely alkalommal brooklyni gyülekezete és barátai melegen ünnepelték. A magyar unitárius ügy igazi barátját szeretettel köszöntjük, akire az amerikai unitárius életben még sok szép feladat és elhivatás várakozik. *F. J.*

Association fraternelle des pasteurs liberaux de France, — a franciaországi szabadelvű lelkészek baráti társasága az idén ünnepelte meg százéves évfordulóját. Ez az egyesület, melynek jelenlegi elnöke, Barbier Henri strasbourgi lelkész, képviseli a francia protestáns egyetlen szervezett szabadelvű fórumát. A Montpellierben május 14—15 napjaiban tartott ülésre mi is elküldöttük jókívánságainkat s egyuttal üdvözlöttük a „Le Foyer Protestant“ c. hetilapot, mely a délvidéki francia szabadelvű protestánsok organuma, mely G. Fayot nimes-i lelkész szerkesztésében jelenleg már ötvenedik évfolyamában jár. *F. J.*

Minden egyház és vallásos közösség képviselve volt azon az összejövetelen, amelyet a weisi herceg rendezett meg a londoni Saint James palotában. Itt a közigazgatási főrangú tisztviselők és az egyházak képviselői előtt javasolta, hogy az uralkodó 25 éves jubileuma alkalmával a nemzet ne szobor, palota, vagy szeretet-intézmény felállításával, hanem egy nagy nemzeti adománnyal fejezze ki hódolatát királya iránt, amely összeg az ifjusági munkák céljait fogja szolgálni. Nem új szervezet létesítésére gondol, hanem a régi és bevált egyesületekre és mozgalmakra. Mert ma mindenkinek kell, hogy érdekeljen az ifjuság kérdése s ez az ifjuság ma szükségben van. *E. J.*

Az Amerikai Unitárius Társulat „Társadalmi akciójának programja“ nagy érdeklődést váltott ki az amerikai társadalmi osztályokból. A program vezérgondolata: „mi lemondunk az erőszakról, mint a szociális célok megvalósításának módjáról és egyben erős hittel valljuk, hogy Isten országa a békés értelemben vett meggyőződés, nevelés és politikai akció által érhető el egy de-

mokratikus államban“ — általános elfogadásra talált minden ember-nél, ami egyik nagy érdeme és jutalma az Amerikai Unitárius Társulat szociális munkásságának. *E. J.*

Teissonniere Pál belgiumi brüsszeli szabadelvű protes-táns lelkész havi szemléjében „Les Conférences du Foyer“ keserű hangon enlékezik meg a franciaországi protestántizmus belsejében folyó harcról, mely a szabadelvű és az orthodox református egy-házak egységesítése alkalmából minden liberális megnyilatkozást el-nyomva, az egység érdekében a másképen gondolkozóknak torkára akarja forrasztani a szót. A franciaországi protestáns egyház, két, eddig liberális orgánuma az „Evangéle et Liberté“ és a „Le Chris-tianisme Sociale“ nincs abban a helyzetben, hogy a harcot ismer-tesse. Eddig csak 43 olyan lelkész akadt, akik nem hajlandók a régi és most megújítani akart orthodox hitvallást aláírni. *F. J.*

Religio a címe az olasz szabadelvű gondolkozás egyetlen folyóiratának, melynek alapító szerkesztője, Mario Puglisi római egyetemi tanár megvált a lap szerkesztésétől s azt jelenleg profes-sore Ernesto Buonaiuti vezeti tovább. A folyóirat, mely havonta je-lenik meg, az idei évben lépett be a tizenegyedik évfolyamába s az olaszországi fasiszta mozgalom centralisztikus törekvései dacára, munkája sikeres folytatására képes. Sajnos, hogy ugyanez az ok azonban az olaszországi szabadelvű mozgalom további elterjedését gátolja s mivel a mozgalomnak ilyenformában való folytatása a mai időben nem látszott eredményesnek, az elmúlt év végével az angol és amerikai unitáriusok annak anyagi támogatását egyelőre bizony-talan időre beszüntették. *F. J.*

Stancaro Francesco neve a XVI. század egyháztörté-nelmi törekvéseit ismerők előtt ismerősen csendül meg, hiszen en-nek az olasz vándortudósnak az erdélyi magyar unitárizmus törté-netében szerepe van, amint arra munkáiban részletesen néhai dr. Borbély István történettudósunk reámutatott. Prof. Francesco Ruf-fini, akinek neve a lelkiismereti szabadság gondolata történetét is-mertető munkájával vált világhírűvé, nemrégiben olasz nyelven egy könyvet adott ki: „Francesco Stancaro, contributo alla storia della riforma in Italia“ címen. Olaszul beszélő hiveink figyelmét felhívjuk erre a munkára, melynek magyarnyelvű ismertetésével hasznos szol-gálatot végezhetnek. *F. J.*

Az Amerikai Unitárius Társulat május havában tartott közgyűlésén résztvett hivatalos kiküldötti minőségben Stewart Carter, londoni unitárius lelkész, a nemzetközi unitárius ifjusági szervezet elnöke, aki ott a világ unitárius ifjúsága üdvözlétét tolmácsolta s annak munkájáról több helyen, hathetes körutja folyamán előadást fog tartani. *F. J.*

A Christian Register az amerikai unitáriusok hetilapja, új szerkesztőt nyert Miles Hanson jr. westoni lelkész személyében, aki a fiatal generáció egyik legnevesebb képviselője. A folyóirat az idei esztendőben egyszáztizennegyedik évfolyamába járva, egyike a legrégebb amerikai protestáns heti egyházi szemléknek. E lap 1935 április 11-iki számában Balázs Ferenc lelkészünk tollából egy igen érdekes és értékes cikk jelent meg, mely kellő történeti háttérrel rajzolva ismerteti az erdélyi unitárizmus konzervatív tradicionalizmusát és új eszméktől áthatott haladó törekvéseit. *F. J.*

Az unitárizmus és az összes szabadelvű keresztények legközelebbi teendője mondja Edwin H. Wilson az, hogy közösen dolgozzanak az emberiség társadalmi szükségleteinek és bajainak megoldásán. *E. J.*

Gyászhir. *Lókodi Sándor Jánosné szül. Altorjai Kiss Néria* ny. gimn. igazgató özvegye, az I. G. Duca-i Jótékony Nőegyesület tb. alelnöke, életének 85-ik évében május 6-án elhunyt. Lelkészi családból származott. Néhai Sándor gimn. tanár és igazgató hitvese. Mint ilyen, állandóan benne élt az unitárius egyházban. Munkássága és takarékosága a család anyagi jóllétét biztosította. Az I. G. Ducai Nőegyletben évek hosszú során áldásos tevékenységet fejtett ki. Márkos Albertné és Szentmártoni Kálmánné édes anyjukat gyászolják az elhunytban. Nyugalma legyen csendes és emléke legyen áldott!

Szerkesztésért felel: VÁRI ALBERT.

Nyilvános nyugtázás.

A Keresztény Magvetőre az utolsó nyugtázás óta a következő befizetések történtek :

Dr. Demeter Attila, Péter Sándor, Pap Mózes 100—100, Dr. Borsai Áron 300, Dr. Kauntz Józsefné, Dr. Lukácsi József, Tana Ferenc 200—200, Müller Géza, Dr. Fazakas János 100—100 Leu és még 53 lelkész, akiknek már nyugtatványt küldöttem.

Tisztelettel kérem az előfizetési díjak és hátralékok beküldését, hogy a folyóiratot pontosan küldhessük.

Cluj, 1935 május 27.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

